

ภาษาฝรั่งเศสในภาษาไทย

แพรวไพยม บุญยะผลึก

บทคัดย่อ

บทความนี้เสนอผลการวิเคราะห์การยืมคำศัพท์ภาษาฝรั่งเศสเข้ามาใช้ในภาษาไทย สรุปได้ว่ากริยาและคำนามส่วนใหญ่เป็นการยืมทับศัพท์ (ประมาณ 84%) ที่เหลือเป็นการยืมแปล (ประมาณ 10%) และมีจำนวนน้อยที่เป็นคำยืมแปลประสมคำทับศัพท์ ศัพท์บัญญัติ และคำที่สร้างขึ้นโดยลากเข้าแนวเทียบ เมื่อพิจารณาตามชนิดของคำ พบว่าส่วนใหญ่เป็นการยืมคำนาม (ประมาณ 86%) ที่เหลือเป็นคำคุณศัพท์ คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท และคำสันธาน คำศัพท์ภาษาฝรั่งเศสส่วนใหญ่มีความหมายเกี่ยวกับอาหารการกิน รองลงมาเป็นลำดับ คือ ศิลปะสาขาต่างๆ และสังคมศาสตร์ ส่วนคำศัพท์ที่เกี่ยวกับเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย และเครื่องสำอาง มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น (ประมาณหมวดละ 1%) คำศัพท์ที่ยืมจากภาษาฝรั่งเศสเมื่อนำมาใช้ในภาษาไทย พบว่ามีการกลายความหมายไปจากเดิม และมีการสะกดคำหลากหลาย ซึ่งสะท้อนการออกเสียงที่ต่างไปจากคำเดิมในภาษาฝรั่งเศส

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันตก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บทความนี้เขียนสรุปจากงานวิจัยเรื่อง "คำยืมจากภาษาฝรั่งเศสในภาษาไทยปัจจุบัน" ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนจากฝ่ายวิจัยคณะอักษรศาสตร์ ปี พ.ศ. 2538

เมื่อเอ่ยถึงคำภาษาฝรั่งเศสในภาษาไทย คนส่วนใหญ่มักนึกถึงศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับความงาม แฟชั่น ของฟุ่มเฟือยพวกน้ำหอม ของแต่งตัวราคาสูง ความหรูหราหรือมีเงินนั้นก็คงเป็นอาหารและไวน์เลิศรส คงไม่มีใครนึกถึงโรคจิต

การที่เป็นดังนั้นก็จะเป็นเพราะอิทธิพลของการโฆษณาสินค้าบำรุงความงามสตรีจากฝรั่งเศส ทำให้คนไทยคุ้นเคยกับคำฝรั่งเศสผ่านทางชื่อเครื่องหมายการค้าประเภท ดืออร์ ลังโคม อีฟแซงต์ (โลรอง หลุยส์วิตตอง นอกจากนี้ การตั้งชื่อเฉพาะของร้านค้าประเภทร้านอาหาร สถาบันเสริมสวย อาคารชุด เป็นภาษาฝรั่งเศสเพื่อสร้างบรรยากาศหรูหรา ชั้นสูงและราคาแพงพบกันบ่อยโดยทั่วไป โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ เช่น ลาบูติก ลาเบลล์ ลาเฟลอ ลาเมซอง ลาแมร์ ลารอสซิองซ์ ลารอส ลาคอฟองซ์ ลาปูเป้ ปอม ริว ซาโต ซาโตว์ กาโต กาโตว์

ภาพลักษณ์ของภาษาฝรั่งเศสผ่านคำดังกล่าวข้างต้นมิได้ตรงกับคำภาษาฝรั่งเศสทั้งหมดที่ภาษาไทยยืมมาใช้ จากการสำรวจเพื่อทำการวิจัย พบว่ามีการใช้ภาษาฝรั่งเศสมากกว่าที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525 บันทึกไว้จำนวนมาก คำที่พบมีทั้งสิ้น 709 คำ เกี่ยวข้องกับศาสตร์ต่างๆ 28 หมวดและคำเบ็ดเตล็ดที่ไม่อาจจัดไว้ในหมวดใดได้อีกหนึ่งกลุ่ม ตัวอย่างเช่น

- ศัพท์กฎหมาย การเมือง การปกครองสังคมวิทยา เช่น กงสุล บูร์จัวส์ บูร์ชัวส์ วิช่า เอตาร์
- ศัพท์การแพทย์และเภสัชกรรม เช่น กิลโลติน คาเซ่ กู ฟาดิก
- ศัพท์กีฬา เช่น เปดอง เอเป
- ศัพท์เครื่องเรือน เช่น โซฟา หลุยส์ อะบาดอง
- ศัพท์จิตเวช เช่น ซาติซั่ม มิลิว มิลู
- ศัพท์ดนตรี เช่น กราฟ กราซิเออ เดมิ เปออาเปอ
- ศัพท์ผ้า เช่น เครป เครปเดอซีน ปิกเก้ มองดากู

- ศัพท์ภัตตาคารและการโรงแรม เช่น คาเฟ่ เซฟ บูฟเฟต์ เมนู
อาลาการ์ด
- ศัพท์วิทยาศาสตร์ เช่น กรัม กิโล คูรี นิวเรตต์ เมตร ลิตร แอมแปร์
- ศัพท์วิจิตรศิลป์และวรรณคดี เช่น กลัวซอนเน กอลาจ คลีเซ ซาลอง
ฟองตาสติก นาอีฟ นูโวโรมอง อารีองการ์ด
- ศัพท์การแสดงและการเต้นรำ เช่น คาบาเรต์ คาโบลวิวงต์ บัตเลต์
ปาร์เคอ เดอซ์ ปาร์เคอบูเร่ ฟลิเอ เดมิ ฟลิเอ มินูเอ็ท
- ศัพท์เศรษฐศาสตร์และการเงิน เช่น เครดิตฟองซิเอร์ คูปอง อาวัล
- ศัพท์สถาปัตยกรรมและมณฑนศิลป์ เช่น ซาเลต์ ซาโต้ บิเคต์ ปาร์เกต์
พาซ พาทุ มาซองเน็ต มังซาร์ด โอแดล
- ศัพท์สัตว์ เช่น ปาปิยอง ปอมปาดัวร์
- ศัพท์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เช่น ทูโซ เบเรต์ โบติยอง ปองตาลง
- ศัพท์อาหารและเครื่องดื่ม เช่น กาโต ครัวซอง เครป ฟลัมเบ มูส
โกตดอร์ โกตเดอจูรา กัวซิเอร์ แซมเปญ บอร์โต โรเซ่ กานฟ์
โอเล บีชะเมล มายองเนส พาเฟห์ อะลาไมด์ เดมิกลาเซ
บาแก็ท ฟองตู วอลโอวองต์ ซูเฟล ออเดิร์ฟ

คำยืมจากภาษาฝรั่งเศสที่สำรวจได้มีได้มีแต่เพียง คำทับศัพท์ เช่นที่ยกมา เป็นตัวอย่างข้างต้นเท่านั้น แต่ยังมีการใช้ คำยืมแปล เช่น ซุนนางดาบ (la noblesse d'épée), ชั้นกลางระดับกลาง (la moyenne bourgeoisie), งานภาพถู (frottage), นวนิยายใหม่ (Nouveau roman), สูญชีผี (cire perdue), สุปราชินี (potage reine) คำยืมแปลประสมคำยืมทับศัพท์ เช่น ซอสอุษา (sauce aurore), กุ้งมายอนเนส (mayonnaise de homard), บุษแบบดลก (bouchées à l'Arlequine), ผู้ช่วยเซฟ (sous chef) ศัพท์บัญญัติ เช่น เจ้าสมบัติ (bourgeois), ชนผู้ไร้สมบัติ (prolétariat, นิติรัฐ (État du droit), อมาตาริปไตย/อำมาตยาธิปไตย (aristocratie), นวศิลป์ (art nouveau), นิวาสนิยม (intimisme), พิสุทธินิยม (purisme), เอกรงค์เท

(grisaille), ขนมเขาคาวาย / ขนมปังกำมปู (croissant) และ คำสร้างใหม่โดยลากเข้าแนวเทียบ พบเพียงคำเดียว คือ ตูร์เดอลาว ซึ่งลากเข้าแนวเทียบ tour de France จากคำศัพท์ที่รวบรวมได้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์เชิงภาษาศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผลวิเคราะห์สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การยืมภาษาฝรั่งเศสในภาษาไทยตามองค์ประกอบของภาษา

การวิเคราะห์ตามองค์ประกอบของภาษา ทำให้จำแนกการยืมจากภาษาฝรั่งเศส ได้ดังนี้

- ก. คำยืมที่สำรวจได้ทั้งหมดเป็นการยืมศัพท์
- ข. ไม่พบการยืมเสียง
- ค. ไม่พบการยืมไวยากรณ์

2. การยืมคำภาษาฝรั่งเศสตามวิธีการยืม

เกี่ยวกับวิธีการยืม ผู้วิจัยพบข้อเท็จจริงดังนี้

- ก. 84.2 % เป็นคำยืมทับศัพท์
- ข. 10.15 % เป็นคำยืมแปล
- ค. 1.51 % เป็นคำยืมแปลประสมคำทับศัพท์
- ง. 3.94 % เป็นคำบัญญัติศัพท์
- จ. 0.14 % เป็นคำสร้างใหม่โดยลากเข้าแนวเทียบ

3. คำยืมภาษาฝรั่งเศสในภาษาไทยจำแนกตามชนิดของคำ

จากการวิเคราะห์ชนิดของคำภาษาฝรั่งเศสในภาษาไทย พบการยืมชนิดของคำต่างกันดังนี้

- ก. 86.31 % เป็นคำนาม
- ข. 7.89 % เป็นคำคุณศัพท์
- ค. 0.56 % เป็นคำกริยา

ง. 1.69 %	เป็นคำวิเศษณ์
จ. 2.82 %	เป็นคำบุพบท
ฉ. 0.42 %	เป็นคำบุพบท
ช. 0.28 %	เป็นอนุประโยค

4. ลักษณะการใช้คำยืมทับศัพท์

ผู้วิจัยพบว่าการใช้คำยืมทับศัพท์ภาษาฝรั่งเศสในภาษาไทยมีลักษณะดังนี้

ก. ใช้คำทับศัพท์คำเดียว ไม่มีคำไทยประกอบ เช่น *บุฟเฟต์ วิชา เปดอง*

ข. ใช้คำทับศัพท์ประสมกับคำไทย โดยให้คำไทยมีความหมายกว้างนำหน้า (วิธี reinforced ตามความหมายของ Weinreich 1953) เช่น *คาบเอเป้ หมวกเบเรต์ ขนมปังบาแก็ต*

ค. ใช้คำทับศัพท์คำเดียว หรือใช้ประสมกับคำไทยก็ได้ทั้งสองวิธี เช่น *ขนมแครป ระเบิดลัดต์ ฟันปาร์เก้*

ง. ใช้คำทับศัพท์แทนที่คำไทยที่มีอยู่แล้ว ซึ่งเป็นผลลบทางวัฒนธรรม (ตามที่กล่าวไว้ในอมรฯ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ 2525) หรืออาจเกิดผลทางจิตวิทยา ทำให้เกิดความรู้สึกแปลกใหม่ แปลกแยก หรือผลทางสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นเรื่องเฉพาะกลุ่มคนที่อาจเรียกว่า ชนชั้นสูง) เช่น

<i>กาโต, กาโต้, กาโตว์</i>	แทน	ขนม
<i>เดบูตอง</i>	แทน	สตรีสาวที่เพิ่งเข้าสังคม
<i>บูรชัวส์</i>	แทน	กระฎุมพี ชนชั้นกลาง

5. อิทธิพลทางวัฒนธรรมการยืมคำภาษาฝรั่งเศสในภาษาไทย

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสมีวงศัพท์กว้างขวาง นับสิบหมวด แสดงว่าภาษาไทยรับภาษาฝรั่งเศสมาใช้ในวงการต่างๆ หลากหลาย เกี่ยวข้องกับศาสตร์ต่างๆ ที่มีสาระชัดเจนลึกซึ้ง มิได้เป็นศัพท์เกี่ยวกับความงาม การแต่งตัวมากอย่างเป็นความรู้สึกทั่วไปในทันทีที่เอ่ยถึงคำฝรั่งเศส จากการวิเคราะห์

พบว่าคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสด้านเครื่องสำอางมีเพียง 0.7% และด้านเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายมีเพียง 1.41% เท่านั้น

อิทธิพลทางวัฒนธรรมฝรั่งเศสที่คำยืมจากภาษาฝรั่งเศสสามารถสะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจน มีดังนี้

อิทธิพลทางอาหารการกิน 31.6%

อิทธิพลทางศิลปะ (ดนตรี วิจารณ์ศิลปะ วรรณคดี สถาปัตยกรรม มันทนศิลป์ และศิลปะการแสดง) 24.54%

อิทธิพลทางสังคมศาสตร์ (กฎหมาย การเมือง การปกครอง สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ การเงินและการธนาคาร การศึกษาและศาสนา) 18.2%

6. การดัดแปลงเสียงคำยืมจากภาษาฝรั่งเศส

แม้ภาษาไทยจะยืมคำจากภาษาฝรั่งเศสมาใช้ก็ตาม แต่มิได้ยืมระบบเสียงภาษาฝรั่งเศสตามแต่ต้นน้อย คนไทยใช้ระบบเสียงภาษาไทยเพื่อออกเสียงคำยืมทับศัพท์อย่างสมบูรณ์ ไม่ว่าจะระบบสระ ระบบพยัญชนะ ระบบวรรณยุกต์ การแบ่งพยางค์ และการลงน้ำหนัก ในคำยืม สถานภาพของหน่วยเสียงภาษาฝรั่งเศสหมดหน้าที่ลงโดยสิ้นเชิง และไม่มีบทบาททำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบเสียงของภาษาไทย ซึ่งผิดกับคำยืมทับศัพท์จากภาษาจีน หรือภาษาอังกฤษที่มีอิทธิพลต่อระบบเสียงภาษาไทยบ้าง

วิธีการดัดแปลงเสียงคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสมีทั้งการดัดแปลงระดับหน่วยเสียงและระดับการแจกแจง ดังนี้

ก. การทดแทนด้วยเสียงที่ดัดเทียบหรือใกล้เคียงกัน

ข. การเปลี่ยนแปลงหน้าที่ ได้แก่

พยัญชนะ > สระ

สระ > พยัญชนะ

พยัญชนะท้าย > พยัญชนะต้น

ค. การลดพยัญชนะตั้งแต่ลดเพียงหนึ่งหน่วยจนถึงการตัดออกทั้งหมด

ง. การเพิ่มสระ

ในการทดแทนเสียงภาษาฝรั่งเศสด้วยเสียงภาษาไทยที่ตัดเทียบหรือใกล้เคียงนั้นก็ได้ใช้เสียงเดี่ยว อาจมีได้ตั้งแต่ 1 –20 เสียง เช่น สระ /e/ ภาษาฝรั่งเศสซึ่งคนไทยสามารถใช้สระ /e:/ ไทยทดแทนได้นั้นก็พบว่าการใช้เสียงทดแทนถึง 7 แบบ คือ /i, i:, e:, ?e:, æ:, ?æ:, a/ ส่วนเสียงสระนาสิกฝรั่งเศสซึ่งคนไทยไม่รู้จักนั้นพบว่ามีการใช้เสียงทดแทนถึง 20 แบบ คำยืมทับศัพท์จากภาษาฝรั่งเศสคำเดียวกันพบว่ามีกรอกเสียงและเขียนตัวสะกดได้หลายแบบ ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้ใช้ประการหนึ่ง และขึ้นอยู่กับอิทธิพลของภาษาอังกฤษที่คนไทยรู้จักมากกว่าภาษาฝรั่งเศสด้วย เช่น คำว่า Renaissance เมื่อเป็นคำยืมในภาษาไทย พบว่าเขียนได้หลายแบบ คือ เรอเนซอง เรอแนซังส์ เรอนายเซนท์ เรเนสซังส์ เรอเนซองส์ เรอแนซซ็อง เป็นต้น

นอกจากการตัดแปลงเสียงสระและพยัญชนะแล้ว ภาษาไทยยังจัดสรรเสียงวรรณยุกต์ให้คำยืมทับศัพท์จากภาษาฝรั่งเศสอย่างเป็นระบบอีกด้วย การแจกแจงเสียงวรรณยุกต์เป็นไปตามหลักโครงสร้างพยางค์ไทยอย่างเคร่งครัด ดังนี้

ก. คำยืมพยางค์เดี่ยว

พยางค์เป็นใช้วรรณยุกต์สามัญ

พยางค์ตายใช้วรรณยุกต์ตรี

ข. คำยืมหลายพยางค์

พยางค์ลงน้ำหนัก

พยางค์เป็นใช้วรรณยุกต์สามัญ

พยางค์ตายใช้วรรณยุกต์ตรี

พยางค์ไม่ลงน้ำหนัก

พยางค์เป็นใช้วรรณยุกต์สามัญ

พยางค์ตายใช้วรรณยุกต์ตรี

ผลการวิจัยไม่พบว่ามีกรอกเสียงวรรณยุกต์ผิดแผกไปจากเกณฑ์โครงสร้างพยางค์เลย ซึ่งแตกต่างไปจากคำยืมจากภาษาอังกฤษในภาษาไทยที่

พบว่ามีการแจกแจงเสียงวรรณยุกต์ไม่ตรงกับหลักเกณฑ์ภาษาไทย การที่การแจกแจงเสียงวรรณยุกต์ในคำยืมทับศัพท์จากภาษาฝรั่งเศสเป็นไปตามหลักโครงสร้างพยางค์อย่างเคร่งครัดนี้ น่าจะสันนิษฐานได้ว่าเนื่องจากทั้งภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศสมีการลงน้ำหนักปกติชนิดตายตัวอยู่ในตำแหน่งเดียวกัน คือ พยางค์สุดท้ายของคำหรือกลุ่มคำ

ส่วนการแบ่งพยางค์นั้น การวิจัยพบว่าการคัดลอกทั้งหมดเป็นการคัดลอกพยางค์เปิดในภาษาฝรั่งเศสเป็นพยางค์ปิดในภาษาไทย ไม่ว่าคำยืมจะเป็นคำพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ ซึ่งสอดคล้องกับการออกเสียงภาษาไทยและตรงข้ามกับการออกเสียงภาษาฝรั่งเศส เช่น *ซอซิชซง* (ซึ่งถ้าออกเสียงแบบฝรั่งเศสควรออกเสียงว่า *ซอซิชง*) *พรีคัสเส* (ซึ่งถ้าออกเสียงแบบฝรั่งเศสควรออกเสียงว่า *พรีกาเซ*) เป็นต้น

สรุปได้ว่า คำยืมจากภาษาฝรั่งเศสไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเสียงในภาษาไทยแต่อย่างใด มีส่วนเดียวที่ทำให้ทราบว่าเป็นคำยืมจากภาษาฝรั่งเศส คือ การเรียงลำดับหน่วยเสียงที่ผิดแปลกไปจากภาษาไทย เช่น *กงซอมเม่ ฟองดูวินนี่เกรด*

อย่างไรก็ตาม มีกรณี 2 กรณีที่น่าสนใจว่า คำยืมจากภาษาฝรั่งเศสอาจมีอิทธิพลต่อระบบเสียงภาษาไทย หากมีการออกเสียงตรงตามตัวอักษรที่ใช้ถอดอักษรฝรั่งเศส คือกรณีของคำ *มาร์แซย* และ *โมวีลย์* ซึ่งจะมีการออกเสียง /-j/ เป็นพยัญชนะสะกดตามหลังสระ /æ:/ ในกรณีแรก และ /-l/ เป็นพยัญชนะสะกดตามหลังสระ /i:/ ในกรณีที่สอง แต่ยังไม่อาจสรุปได้เพราะยังไม่มีมีการทดสอบการออกเสียงของคนไทยส่วนใหญ่ ขณะนี้จึงพอสรุปได้เพียงว่ามีการเขียนตัวสะกดภาษาไทยในลักษณะแตกต่างไปจากเดิมเพราะอิทธิพลคำยืมเท่านั้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7. การเขียนตัวสะกดคำยืมทับศัพท์จากภาษาฝรั่งเศสด้วยอักษรวิไทย

ประเด็นที่น่าสนใจเพราะพบว่าการเขียนตัวสะกดคำยืมมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับผู้เขียนเป็นภาษาไทยคนนั้นๆ แล้วแต่ความรู้ความสามารถของผู้เขียน คำยืมคำเดียวกันพบที่มีการเขียนตัวสะกดเป็นภาษาไทยหลายแบบ จนอาจเข้าใจผิดว่าเป็นคนละคำ เช่น จากการสำรวจร้านขนม คำว่า éclair เขียนเป็นไทยได้ 5 แบบ ได้แก่ แอแก แอแคร้ เอแคร แอแคล แอแคร้ คำที่หน้าจะเขียนตัวสะกดเป็นภาษาไทยได้ง่ายกว่า เช่น gâteau กลับพบว่าเขียนเป็นไทยได้ถึง 4 แบบ ได้แก่ กาโต กาโต้ กาโดว์ กาโดร์ ชื่อขนมจึงมีลักษณะเป็นปัจเจกบุคคลเท่าเจ้าของร้าน

อย่างไรก็ตามผู้เขียนทุกคนพยายามทั้งถอดอักษร และถ่ายเสียงในเวลาเดียวกัน เป็นความพยายามที่ทำได้ยากเพราะเป็นที่ทราบกันดีอยู่ว่าตัวอักษรในภาษาหนึ่งมิได้แทนเสียงภาษานั้นอย่างตรงไปตรงมาเหมือนเมื่อมีการประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นใช้เป็นครั้งแรก และความยุ่งยากเพิ่มขึ้นอีกเมื่อต้องใช้ตัวอักษรของภาษาหนึ่งเขียนแทนเสียงของอีกภาษาหนึ่งในกรณีคำยืม นั่นก็คือต้องจัดการระบบ 4 ระบบของ 2 ภาษา (ระบบตัวอักษรไทย ระบบเสียงไทย ระบบตัวอักษรฝรั่งเศส และระบบเสียงฝรั่งเศส) ให้ใกล้เคียงกัน ซึ่งเป็นไปไม่ได้

เมื่อเราลองย้อนประวัติศาสตร์ดูเมื่อครั้งไทยติดต่อกับฝรั่งเศสยุคต้นๆ ส่วนใหญ่การเขียนคำยืมใช้วิธีการถอดอักษร เช่น สมัยรัชกาลที่ 4 ใช้ตัวสะกด เสนต คลออุ สำหรับคำ Saint Cloud (ซึ่งออกเสียงเป็นภาษาฝรั่งเศสว่า [sɛ̃klu]) หรือต่อมาในปี พ.ศ. 2524 ใช้ตัวสะกด ซีเออร์ เดอ ลออิส์ม สำหรับคำ sieur de l'Isme (ซึ่งออกเสียงเป็นภาษาฝรั่งเศสว่า [sjœdli:m]) ในกรณีตัวอย่างที่สองนี้ที่น่าสนใจเพราะพยายามเก็บเครื่องหมายที่ไม่ใช่ตัวอักษรและรูปแบบการเขียนลครูปสระ ภาษาฝรั่งเศสไว้ด้วย การถอดอักษรนี้ทำให้สามารถหาคำยืมเดิมของคำยืมได้ แต่การออกเสียงคำยืมเป็นภาษาไทยจะห่างไกลจากภาษาผู้ให้มากหรืออาจออกเสียงไม่ได้เลย (เช่น ลออิส์ม ข้างต้น) ตัวอักษรไทยของคำยืมเหล่านี้จึงเป็นเพียงรูปไว้ดู ดูเงาสะท้อนคำเดิม แม้ตัวอักษรบางตัวไม่ได้ออกเสียงในภาษาผู้ให้ ภาษาผู้รับก็ต้องเก็บรูปไว้

ในทางตรงข้าม การถ่ายเสียงจะมุ่งที่คุณค่าในการแทนเสียงของรูปตัวอักษร ผู้ถ่ายเสียงต้องเป็นผู้รู้และสามารถเข้าใจคุณค่าของรูปตัวอักษรและวิธีการประสมอักษรของภาษาผู้ให้ วิธีการถ่ายเสียงต้องใช้คนไทยที่มีความรู้ภาษาฝรั่งเศสขั้นต้นมาก จึงเป็นวิธีการที่ไม่สะดวก คนไทยที่เคยสัมผัสกับภาษาฝรั่งเศสทุกคนก็เชื่อว่าเข้าถึงโดยไม่ต้องเรียนสัทศาสตร์ฝรั่งเศส ผลที่ปรากฏคือการออกเสียงภาษาฝรั่งเศสผิดๆ ถูกๆ ทำให้เขียนตัวสะกดคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสด้วยภาษาไทยผิดๆ ถูกๆ ไปด้วย ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด คือ เมซอง ดรามา (ซึ่งอันที่จริงควรเป็น เมซอง ดรามา) หรือตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความไม่เข้าใจอักษรวิธของภาษาฝรั่งเศส คือ การเขียนคำว่า กาโตว์ ชาโตว์ ที่ใส่ตัวอักษร ว์ มาโดยไม่มีรูปตัวอักษรใน gâteau เลย (นอกจากจะเข้าใจผิดไปว่าบ แทน ว) ตัวอย่างที่เข้รกรเข้าพวงก็มีมาก ส่วนใหญ่ผู้ที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสโดยปราศจากความรู้มิได้ต้องการความถูกต้องแต่ต้องการผลทางสังคมว่าเป็น "ชั้นสูง" ที่ภาษาฝรั่งเศสสร้างให้รู้สึกขึ้นมาได้

ในงานวิจัย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์อักษรวิธภาษาไทย อักษรวิธภาษาฝรั่งเศส ตามทฤษฎีภาษาศาสตร์ และนำมาเปรียบเทียบกันเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการเสนอแนะแนวทางการถอดอักษรและการถ่ายเสียงคำฝรั่งเศสด้วยอักษรวิธไทย ทั้งการถ่ายเสียงและการถอดอักษรต่างก็มีข้อดีและข้อด้อย สรุปได้ดังนี้

ก. การถ่ายเสียง

ข้อดี คือ สามารถถ่ายถอดหน่วยเสียงฝรั่งเศส (ทั้งที่มีหน่วยเสียงไทยหัดเทียบและที่ได้รับการดัดแปลงเป็นหน่วยเสียงไทยแล้ว) ได้ครบ ทำให้สามารถออกเสียงคำฝรั่งเศสหรือคำยืมทับศัพท์จากภาษาฝรั่งเศสที่เขียนด้วยอักษรวิธไทยได้ใกล้เคียงกับคำเดิม

ข้อด้อย (เชิงภาษาศาสตร์) คือ รูปตัวอักษรที่เป็นจักษุสัญลักษณ์เปลี่ยนโฉมไปมาก โดยเฉพาะหน่วยเสียงหรือกลุ่มหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายของคำเดิมต้องเปลี่ยนหน้าทีไปเป็นหน่วยเสียงหรือกลุ่มหน่วยเสียงพยัญชนะต้น เนื่องจากต้องเติมหน่วยเสียงสระเข้ามาเป็นหลักให้หน่วยเสียงพยัญชนะหรือกลุ่มหน่วยเสียงพยัญชนะ

นั้นๆ เกาะ เพื่อให้คนไทยออกเสียงได้สะดวก หนึ่ง กลุ่มหน่วยเสียงพยัญชนะต้นฝรั่งเศสก็ได้รับการดัดแปลงด้วยวิธีเดียวกันแต่ไม่ปรากฏเป็นรูปตัวอักษรสระไว้เขียน จึงทำให้รู้สึกยอมรับได้ง่ายกว่ากลุ่มหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย

นอกจากนี้มีข้อด้อยนอกภาษาศาสตร์ คือวิธีนี้ไม่เหมาะที่จะเป็นข้อปฏิบัติของคนทั่วไป ไปที่ไม่มีใครความเข้าใจการออกเสียงภาษาฝรั่งเศส

ข. การถอดอักษร

ข้อดี คือ สามารถเก็บจักษุสัญลักษณ์เชิงพยัญชนะของคำเต็มส่วนใหญ่ไว้ได้ในรูปตัวอักษรไทยที่ทดแทนรูปตัวอักษรฝรั่งเศส อีกทั้งปริมาณของรูปตัวอักษรก็ใกล้เคียงกัน ทำให้ง่ายต่อการสืบค้นหาคำเต็มในภาษาผู้ให้ และมีลักษณะเป็นนามธรรมมากพอที่จะกำหนดเป็นข้อปฏิบัติสำหรับคนทั่วไปได้ หากข้อกำหนดมีความชัดเจนด้านตัวอักษรแทนหน่วยเสียง (แกนตั้งหรือแกนของบัญญัติหน่วยอักษรแทนหน่วยเสียง) และด้านการประสมตัวอักษรเป็นหน่วยพยางค์หรือหน่วยคำ (แกนนอน)

ข้อด้อย คือ เนื่องจากในเชิงการเขียน ภาษาไทยเป็นภาษาพยัญชนะแนวโน้มการถอดอักษรจึงมุ่งถอดอักษรพยัญชนะเป็นหลัก ในทางตรงข้ามภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาสระในเชิงการเขียน หน่วยอักษรสระฝรั่งเศสกลับไม่ได้รับการถอดด้วยอักษรวิธีไทยทุกหน่วย อีกทั้งในกรณีหน่วยสระฝรั่งเศสชนิดพหุรูปอนุภาคของหน่วยอักษรสระฝรั่งเศสกลับไม่ได้รับการพิจารณา (เพราะหน่วยอักษรสระไทยมีลักษณะเฉพาะที่สามารถมีอนุภาคได้มากที่สุดตั้งแต่ 0 ถึง 5 อนุภาค นอกจากนี้ออนุภาคของหน่วยอักษรไทยชนิดพหุรูปสามารถปรากฏเขียนร่วมกับหน่วยอักษรพยัญชนะโดยอนุภาคทั้งหลายแยกจากกันประกอบหน่วยอักษรพยัญชนะทั้ง 4 ทิศ บนแผ่นกระดาษ คือ หน้า หลัง ล่าง บน ของรูปตัวอักษรพยัญชนะทำให้ไม่สามารถถอดอนุภาคของหน่วยอักษรฝรั่งเศสซึ่งต้องเขียนเป็นเส้นตรงเหมือนบรรทัดตามลำดับจากซ้ายไปขวาแนวเดียวเท่านั้น) ดังนั้นเมื่อก้าวถึงการถอดอักษรจากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทย ก็ต้องเข้าใจว่าเป็นการถอดอักษรพยัญชนะเสียเป็นส่วนใหญ่

8. การกลายความหมายของคำยืม

การศึกษาประเด็นการกลายความหมายของคำยืมทำให้ได้ข้อสรุปดังนี้

8.1 คำยืมจากคำฝรั่งเศสที่มีความหมายเดียวเกือบทั้งหมดไม่มีการกลายความหมาย มีส่วนน้อยที่กลายความหมาย โดยเป็นการกลายชนิดแคบเข้า (เจาะจงมากขึ้น) มากกว่าการกลายชนิดกว้างขึ้น

8.2 คำยืมที่รับมาจากคำฝรั่งเศสหลายความหมาย เกือบทั้งหมดมีการกลายความหมาย และเป็นการกลายความหมายชนิดแคบเข้า น่าจะกล่าวได้ว่าการยืมคำฝรั่งเศสมาใช้ในภาษาไทยเป็นการรับคำความหมายเดียวมากที่สุด

8.3 การกลายความหมายเชิงคุณภาพ และการกลายความหมายทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีน้อย กล่าวได้ว่าคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสในภาษาไทยมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาของความหมายน้อย แต่ลักษณะการกลายหลากหลาย น่าสนใจ ดังนี้

8.3.1 ความหมายแคบเข้าในลักษณะการใช้ความหมายจำกัด เฉพาะเจาะจงมากกว่าภาษาผู้ให้ เช่น บุติก (ในภาษาไทยหมายถึงร้านขายของสวยงาม เช่น เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ แต่ในภาษาฝรั่งเศสความหมายกว้างกว่า หมายถึงร้านขนาดเล็กจำหน่ายปลีก)

8.3.2 ความหมายขยายตัวในลักษณะเพิ่มความหมายด้วยการใช้อุปมา เช่น ต่างหูกิโยติน ปาล์มแชมเปญ ผ้ามองดาญ เป็นต้น

8.3.3 ความหมายขยายตัวในลักษณะการแบ่งคำๆ เดียวเป็น 2 คำ เพราะมีรูป (เสียง) เดียวกันในกรณีของคำหลายความหมาย ได้แก่

<u>คำฝรั่งเศส</u>	<u>คำยืม</u>
café =	1. เมล็ดกาแฟ
	2. เครื่องดื่มกาแฟ
	3. ร้านขายเครื่องดื่ม
	1) เมล็ดกาแฟ
	2) เครื่องดื่มกาแฟ
	2. คาเฟ่ =
	ร้านเครื่องดื่มประเภท
	ในท์คลับ

จะเห็นได้ว่าในคำยืม ภาษาไทยใช้เป็น 2 คำต่างกัน แต่ละคำมีรูป (ทั้งเสียงและตัวเขียน) ของตนเป็นอิสระ แต่เสียงยังคงคล้ายคลึงกัน ส่วนความหมายนั้น ในคำที่แตกตัวออกเป็นคำใหม่ คือ การกลายความหมายชนิดแคบเข้า (เจาะจงมากขึ้น) ของคำเดิมในภาษาผู้ให้

8.3.4 ความหมายย้ายที่ด้วยการใช้อุปมา คือ คำว่า **สุนัขพันธุ์ป่าปิยong**

8.3.5 ความหมายย้ายที่ในลักษณะที่ทำให้ความหมายดีขึ้นคือ คำว่า **ผ้าชีฟอง**

โดยสรุปความหมายของคำยืมประมาณครึ่งหนึ่งไม่มีการกลายเพราะเป็นคำยืมจากคำฝรั่งเศสความหมายเดียว ส่วนคำยืมอีกประมาณครึ่งหนึ่งมีการกลายชนิดความหมายแคบเข้า เพราะเป็นการยืมความหมายเดียวจากคำฝรั่งเศสหลายความหมาย

9. ทศนคติของคนไทยต่อการยืมคำภาษาฝรั่งเศส

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาทัศนคติต่อคำยืมภาษาฝรั่งเศส คือ ประชากรที่มีการศึกษา ได้แก่ บุคคลในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีทั้งอาจารย์ นิสิต ข้าราชการ นักเรียน

ผลการวิเคราะห์ทำให้ทราบว่าประชากรมีความเห็นก้ำกึ่งเรื่องที่ว่าคำยืมจากภาษาต่างประเทศทำลายภาษาไทยหรือไม่ ภาษาไทยควรใช้คำยืมหรือไม่ ควรบัญญัติศัพท์แทนการยืมทับศัพท์หรือไม่ ควรเขียนคำยืมด้วยอักษรไทยให้ใกล้เคียงกับคำในภาษาผู้ให้หรือไม่ และควรออกเสียงคำยืมให้ใกล้เคียงกับคำในภาษาผู้ให้หรือไม่ การที่ประชากรมีความเห็นก้ำกึ่งในประเด็นข้างต้นทำให้ไม่สามารถสรุปว่าประชากรเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับการยืมภาษา

ในทางตรงข้าม มีบางประเด็นที่ประชากรแสดงทัศนคติชัดเจน กล่าวคือ ประชากรยอมรับว่าการยืมภาษาเป็นเรื่องปกติ ภาษาใดภาษาหนึ่งอาจมีอิทธิพลต่อ

อีกภาษาหนึ่งได้ และการที่ภาษาไทยยืมคำต่างประเทศช่วยให้ภาษาไทยมีคำเพิ่มมากขึ้น การออกเสียงคำยืมฝรั่งเศสเป็นการออกเสียงตามระบบเสียงภาษาไทย ทั้งการเขียนสะกดคำยืมฝรั่งเศสส่วนใหญ่ก็ไม่ตรงกับการออกเสียงฝรั่งเศส และคำบัญญัติศัพท์เข้าใจยากกว่าการใช้คำทับศัพท์

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติเชิงจิตวิทยา สังคมและวัฒนธรรม ประชากรเห็นด้วยมากกว่าคำยืมฝรั่งเศสมักเป็นคำเกี่ยวข้องกับความงาม แฟชั่น อาหาร เป็นคำที่ให้ความรู้สึกว่าเป็นของพิเศษ หูหรร่า ราคาแพง มักเป็นของฟุ่มเฟือย เกี่ยวข้องกับชนชั้นสูง ไม่เกี่ยวกับวิชาการ ทัศนคตินี้สะท้อนให้เห็นภาพลักษณ์ของฝรั่งเศสในสายตาคนไทย

ประเด็นที่ประชากรแสดงความเห็นชัดเจนอีกประเด็นหนึ่ง คือ ประชากรไม่เห็นด้วยที่ภาษาไทยควรจะใช้เฉพาะคำไทย และไม่ควรมยืมคำจากภาษาอื่น ความเห็นนี้แสดงว่าประชากรไม่มีทัศนคติเป็นปฏิปักษ์ต่อการใช้คำยืมจากภาษาอื่น แม้ประชากรยังไม่อาจตัดสินได้ชัดเจนว่าการใช้คำยืมเป็นเหตุหนึ่งในการทำลายภาษาไทยดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

10. สรุป

ผลการวิจัยเรื่องคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสในภาษาไทยนี้ เป็นประจักษ์พยานอันเป็นรูปธรรมของความสัมพันธ์ฝรั่งเศส-ไทย ซึ่งยืนยาวมามากกว่า 300 ปี แสดงให้เห็นว่าได้มีการแลกเปลี่ยนวัตถุลึงของ ความรู้ประสบการณ์ระหว่างชนชาติทั้งสองหลายสาขา แม้หลังการทำวิจัย (หลังปี พ.ศ. 2538) แล้ว ก็ยังพบคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสคำใหม่ๆ ในสื่อ ทั้งประเภทหนังสือพิมพ์ นิตยสาร บทบรรยาย ภาพยนตร์เป็นภาษาไทย (ในยูบีซี) อยู่ไม่ขาด มีทั้งศัพท์ด้านศาสนา การแสดง (ระบำบัลเลต์) นอกจากนี้ ยังมีศัพท์แพทย์สาขาจิตเวชอีกจำนวนมากที่ใช้ภาษาฝรั่งเศส (แต่ยังไม่มีกรเขียนด้วยอักษรวิีไทย จึงจัดอยู่ในคำยืมที่ Weinreich 1953 เรียกว่า learned borrowing) คำยืมจากภาษาฝรั่งเศสบางคำก็พบใช้บ่อย ได้ยินและเห็นอยู่เสมอ แต่เป็นที่น่าเสียดายที่คำเหล่านั้นมักแสดงถึงสิ่งของฟุ่มเฟือย ความ

งาม ความหรรษา ทำให้ภาพลักษณ์ของฝรั่งเศสเป็นไปดังที่ประชากรที่สำรวจได้
แสดงทัศนคติอย่างชัดเจนมาแล้วข้างต้น

เอกสารอ้างอิง

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2525. ลักษณะของการยืมภาษาและวัฒนธรรมต่างประเทศที่
ปรากฏในภาษาไทย. ศาสตร์แห่งภาษา ฉบับที่ 2, หน้า 63-78.

Weinreich, Uriel. 1953. *Languages in Contact*. New York: Linguistic Circle and the
Hague: Mouton.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย